

Az ötödik ezred veteránja

Ugyanazon az emeleten ahol én, lakott egy derék Öreg. Amikor elhaladtam ajtaja előtt, gyakran hallottam énekelni a „Mikor a sáncokra hágtunk”, „A gránátos sorsa” és az „Előre lányok, hozzátok indultunk” című dalokat. Abban az apróska boltban szoktunk találkozni, ahová mindketten eljártunk a kenyérért, tejtermékekért, a kovászos uborkáért. Jó hetvenes lehetett, de szálfegyenesen tartotta magát. Aztán ősszel közelebről is megismertem. Épp a lakásomból léptem ki. A kulcsot fordítottam el a zárban, amikor kinyitotta lakásának ajtaját és behívott. Mondani akart valamit. Üres és hideg szobában találtam magamat, ahol semmi más nem volt, csupán egy asztal, vaságy, szék és egy hatalmas sötét, faragott tölgyfa szekrény. A kinti szél gondterhelten kopogott a sötét ablaküvegeken.

Egy másodpercig némán álltunk egymással szemben. Majd merően rám nézett, és lassan, határozottan megszólalt:

- Az ötödik ezred zászlósa voltam.
- Értem - feleltem.
- Igen, az ötödik ezredé - mondta nyomatékkal.

Így álltunk még egy ideig, de mikor észrevette, hogy szavai semmilyen hatást nem gyakorolnak rám, lehajtotta a fejét. Tényleg nem tudtam semmit az ötödik ezredről.

- Ma van az ezred napja. Ez volt az ország leghíresebb ezrede. Ön még nagyon fiatal ahhoz, hogy tudja.

Tanácsstalanul tártam szét karjaimat

- Ön is harcolt? - kérdeztem békülékenyen.

- Meneteltem! Ó Istenem, hogy tudtunk mi menetelni! Milyen díszszemléket csináltunk! Ma már senki sem él az ötösök közül, csak én. Utánanéztem. Én vagyok az utolsó.

- Tehát...

- Ma van az ezredem ünnepnapja. Minden ezredünnepen hatalmas díszszemlére került sor, amiről azután hosszan írtak a lapok. A vezér mellé voltunk beosztva. Hivatásosként szolgáltam. Senki sem tudott úgy kiáltani, mint én: „Éljen! Hurrá! Hurrá!

Hurrá!" Vigyázzba vágta magát, tenyerét túlzottan bő nadrágjának varrásához szorította, és merev szemekkel az ablak felé nézett. Tekintete olyan volt, mint poros, kitömött sólymoké.

- Bocsánat, éljen - de ki? - kérdeztem.

- Hurrá! Hurrá! Hurrá! Az eső újabb hulláma, mint ezernyi kéz tapsának visszhangja, verte az ablaküveget.

Odament a szekrényhez. A faragott szőlőfürtökkel díszes ajtók súlyos nyikorgással tárultak fel. Válla fölött benéztem a szekrénybe, melynek egyetlen kincse egy ronggyal takart zászlórúd volt. Az öreg összeütötte bokáját, megfogta, majd kiemelte. Zászló volt. A beázástól foltos plafon közvetlen közelében elhelyezett égő erőtlen fényében kibomlott a málló anyag. Rajta arany oroszlán, szájában ötös számmal. A megsötétedett bíbor árnyéka különös formákat rajzolt a szürke, szegényes falakra.

- Gyerünk - mondta.

- Gyerünk? De hová? - csodálkoztam.

A zászlót nekitámasztotta a szekrénynek, és kezét úgy kulcsolta össze, mintha imához készülődne.

- Könyörgök uram, ne utasítson vissza. Nincs messze... Nagyon kérem...

Nem ellenkeztem. A zászlót újságpapírba csomagolva magával hozta.

Az utolsó villamossal mentünk a Központi térig. Az eső váltakozó erővel esett, olykor negyedórákra abba is maradt. A Központi téren kiszálltunk. Előttünk a hatalmas tér fekete, vizes aszfaltján számtalan szélbolygatta lámpa fénye tükröződött. Egykor itt tartották a felvonulásokat, díszszemléket. Az öreg állandóan szóval tartott:

- ...Speciális díszezredünk kimondottan állami ünnepeken szerepelt... fűvészenekarunk legnagyobb volt az országban. Micsoda zenekar volt!...

A változó irányú szél hol fékezett, hol előretolt minket, mígnem a tér közepére értünk. Emelvényét már rég elbontották.

- Kérem álljon rá erre - mutatott rá a mellettünk lévő nagyobb tárgyra. Egy fém szeméttartó volt. Felmásztam rá, miközben begomboltam kabátomat, melyet minden oldalról egyre inkább átjárt a hideg szél. A zászlós nem messze állt tőlem, kezében a zászlórúd, mint valami kopja magasodott a sötét égre.

- Hát kezdjük - mondta. Hangjában szerencse és reménység ötvöződött. - Hála önnek, még egyszer az életben díszszemlézhetek, még egyszer beállok a sorba. Bizonyára ez lesz az utolsó alkalom.

- Ugyan... ne beszéljen ilyeneket - ellenkeztem illendőséggel. Közben rettenetes szélvihar kerekedett.

Kiegyenesedett, és éles hangon kiáltott önmagának:

- Sorakozó!

Odébb ment. Egyedül maradtam. Körülöttem a néptelen Központi tér. Magamra hagyva lassan eszembe ötlött, mennyire ostoba is a helyzetem. A másodpercek lassan teltek. Egyensúlyomat nehezen tudtam megtartani a magas bádogalkotmányon.

Balról, hirtelen, akár a suttogás, gyenge hangfoszlányokat hozott felém a szél: - Bal, bal, három, négy, bal!...

A lámpák halvány fényében feltűnt az ötödik ezred zászlósa. Lobogott fölöttem a szélrázta zászló, melynek rúdját gyenge keze nehezen fogta.

Közeledett. Díszlépésben. Lábát esetlenül és nevetségesen magasra emelve, ejtette le az aszfalra, melynek hangja nem volt erősebb egy gyermek lépésének kopogásánál.

- Éljen a vezér! Hurrá! Hurrá! Hurrá!

A szél elnyomta, majd szétterítette erőtlen kiáltásait az üres téren.

- Vezér! Vezér! Vezér!

Amikor pár lépésre megközelített, fejét felvágta és fejhangon elkiáltotta magát:

- Jobbraaa... nézz!

Aztán háromszor elvonult előttem, megdöntve a szájában ötös számot tartó arany oroszlánnal díszített zászlót.

Az egyik kezemmel leszorítottam kabátom szárnyát, a másikat lassan fülvédőmhöz emeltem, és tisztelegtem.